

U U D I S E D

25. septembril võeti Euroopa Liidu Nõukogus vastu ühine seisukoht eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja Nõukogu otsus, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013). Vastav dokument, mis arvestab suuremat osa olulisi Euroopa parlamendi parandusettepanekuid, on leitav aadressil <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/06/st12/st12032-re02.et06.pdf> (lähemalt lk 8).

22. septembril 2006 leidsid Eestis aset mitmed erinevad sündmused, mis olid seotud projektiga "Teadlaste Öö 2006". Peakorraldajaks oli SA Teaduskeskus AHHA, partneritena tegutsesid Eesti Teaduste Akadeemia ja Eesti Televisioon, konsultandina SA Archimedes. Tegu oli osaga Euroopa Komisjoni rahastatavast üle-euroopalisest projektist "Researchers Night 2006" (lähemalt lk 2). Euroopas toimunuga saab tutvuda aadressil http://ec.europa.eu/research/researchersineurope/events/event_2216_en.htm.

23.–28. septembril toimus Stockholmis Euroopa noorte teadlaste konkursi "Meet bright young minds shaping Europe's future" lõpuüritus (http://ec.europa.eu/research/youngscientists/stockholm/press-centre_en.htm) Peaa hinnad kuulusid seekord Austria, Saksa ja Poola noorte teadlaste kollektiividele. Lähemalt lk 6.

SISU

Teadlaste öö	2–5
Euroopa noorte teadlaste konkurss	6–7
7RP: kuidas edasi	8–15
6RP kontaktisikud	16

Lp **innovaatika** lugeja!

Euroopa Ühenduse 7. raamprogrammi arutelu on jõudnud järgmisse etappi. 25. septembril kiideti Euroopa Liidu Nõukogus heaks Euroopa Parlamendi ja Nõukogu ühise seisukohta käsitlev 7. raamprogrammi ettepaneku teksti käsitlev eelnõu. See, juba kahel korral täiendatud eelnõu, läheb nüüd tagasi parlamenti teisele lugemisele. Tutvustame Innovaatikas Teile nõukogu põhjendusi selle kohta, milliseid parlamendi muudatusettepanekuid (kokku üle 300) arvestati ja milliseid mitte.

26. septembril kiideti Euroopa Liidu Nõukogus heaks Euroopa Parlamendi ja Nõukogu ühist seisukohta käsitlev Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Raamprogramm 2007–2013 (Competitiveness and Innovation Framework Programme 2007-2013), (<http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/06/st03/st03622.et06.pdf>). Eestikeelses tõlkes on Euroopa Komisjoni tõlgid hakanud kasutama inglisekeelse sõna "innovation" vastena sõna "uuendustegevus". Kas see ka õigustatud on, peab näitama aeg. Sõna "innovatsioon" on terminina eesti keelde juurdunud juba paarikümne aasta jooksul. Samuti võib probleeme põhjustada asjaolu, et uuendustegevus on üldmõiste ja mitte igasugune uuendustegevus ei ole veel innovatsioon.

22. septembril toimus üle-euroopalise Teadlaste Öö raames hulk huvitavaid üritusi mitmes Eesti linnas. Kindlasti oli see meelde jääv ettevõtmine paljudele. Öhtu nael oli kahtlemata Tartu Püssirohukeldris salvestatud telesaade, milles osalesid mitmed teadlased ja teaduse popularisaatorid. Loodame, et asjaolu, et suure telesaate esialgu kavandatud algusaeg nihkus presidendivalimiste debati tõttu, ei vähendanud saate menu.

27.–29. septembril 2006 toimus Tartus Vanemuise Kontserdimajas Euroopa Liidu innovatsiooni ja tehnoloogiasiirde võrgustiku (IRC Network) aastakonverents, mille peateemaks oli teadustulemuste parem kasutamine Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamiseks. Et esmakordselt väljapool suuri metropole toimunud konverentsi asukohaks oli Eesti on kahtlemata suureks tunnustuseks meie innovatsiooni eestvedajatele ja ka peakorraldajale Tartu Teaduspargile. Loodame anda sellest üritusest ülevaate edaspidi.

Sooja sügist kõigile!

teadlaste öö

Teadlaste Öö Eestis 2006

Reedel, 22. septembril 2006 korraldati Eestis esmakordselt Teadlaste Ööd. Mõnede euroliidu riikide jaoks oli esimene Teadlaste Öö aga toimunud juba aasta tagasi, septembris 2005. Toona ühekordse üritusena mõeldud europrojekt osutus kõikjal nii edukaks, et Euroopa Komisjon otsustas asja jätkata ning kuulutas tänavu märtsis välja uue taotlusvooru, Researchers' Night 2006. Kui eelmisel "öö" osales kolmteist Euroopa riiki, siis seekord said positiivse vastuse oma projektitaotlusele korraldajad kahekümne ühest Euroopa riigist, sealhulgas ka Sihtasutus Teaduskeskus AHHAH kui koordinaator Eestist, partneriteks Eesti Teaduste Akadeemia ja Eesti Televisioon.

Kindlasti võib pidada Teadlaste Ööd Euroopas järjekordseks katseks tõsta teaduse ja teadusetegijate mainet. On ju Euroopa võtnud ette suurejoonelise ponnistuse, deklareerides oma otsust aastaks 2010 teaduse ja tehnoloogia vallas Ameerika Ühendriikidest ette jõuda. Ent siin ei piisa vaid heast tahtmisest – selleks, et nii ambitsioonikas plaan teoks saaks, tuleb teaduse juurde tuua palju uusi uurijaid ja tööle võtta palju uusi inseneri. Samas näitavad kõrgkoolide vastuvõtumbrid ehk kõige ilmekamalt, et ei loodusteaduste ega tehnoloogiaalade atraktiivsus pole kuigi kõrge. Järelikult on nüüd oluline tegelda hoiakute muutmise ja motivatsiooni loomisega. Seni on püütud mitmete europrojektivoorude kaudu demonstreerida just teaduse võlusi, kuid Teadlaste Öö kavandati pakkuma vaateid uudse kandi pealt, tutvustades laiale publikule teadusetegijaid endid toredate, mitmekülgsete inimestena ja näidates teadlase elukutset kui haaravat võimalust eneseteostuseks.

Sellisest kontseptsioonist lähtudes hakkaski teaduskeskus AHHAH kevadel kavandama septembrikuist reedeõhtut, mis saaks olema teistsuguse näoga kui senised teadust populariseerivad üritused. Sihtasutus Archimedes konsulteeris projektikirjutajaid. Et haarata võimalikult laia auditooriumi, plaaniti üritusi üle Eesti: Tartus, Tallinnas, Jänedal, Rakveres ja Narvas. Valiku aluseks sai kohapealne initsiatiiv ja töörühma olemasolu. Ettevõtmise võimendamiseks kutsuti partneriks Eesti Televisioon, kes alustas pooleteisttunnise Teadlaste

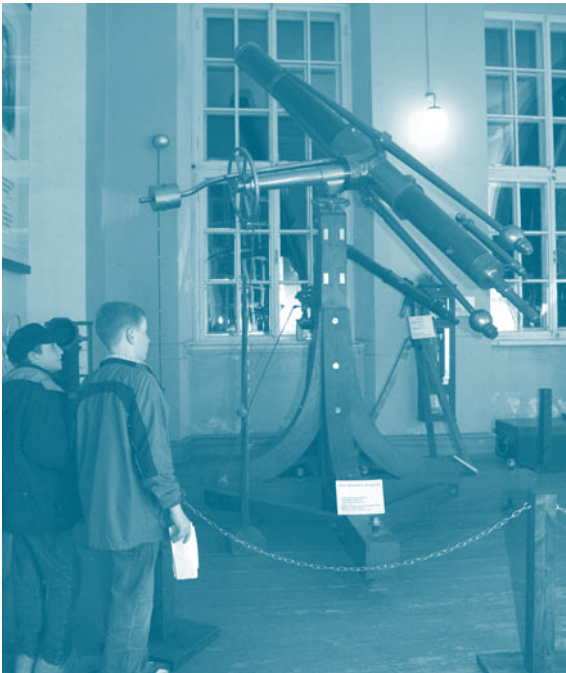
Öö otsestudiod ettevalmistusega. Pealinna hakkas tegevust korraldama Teaduste Akadeemia, mujal AHHAH.

Euroopa Komisjon otsustas Eesti Teadlaste Ööd toetada 63 000 euro ehk kogu taotletud eelarve ulatuses. Lisaks oli Brüssel kavandanud kaks konsultatsioonivooru ja valmistas ette ka kuhja reklaammaterjale, mis üritust toetaksid. Euroveskid jahvatasid sel korral lausa üllatava kiirusega, nii et korraldajad said varasvest peale rohelise tee projekti elluviimiseks.

Kõige mahukamaks osutus Eesti Televisiooni otsesaate kavandamine, kuivõrd Teadlaste Ööl näidatavad Eesti

teadlaste öö

teadlasi tutvustavad videoklipid tuli paar kuud varem üles võtta. See tööperiood näitas üsna selgelt, et teadlased on tõepoolest huvitavad inimesed – polnud kuigi lihtne leida päeva filmimiseks, sest enamik kirjust laboriseltskonnast veetis oma puhkuseaega kusagil mägimatkal, rattaretkel või maailmareisil. Televisiooni poolt saatejuhtideks kutsutud Jüri Aarma ja Monika Tamla said siiski suvel valmis intervjuud kuue teadlasega, räägiti füüsiku ja molekulaarbioloogi, geneetiku, arheoloogi ja paleontoloogi elukutsest ning üks videoklipp sai tutvustama õpilasteadust: tänavusel Eesti õpilaste teadustööde riiklikul konkursil põhikoolide arvestuses auhinnatud nooruke Victor Alari osutus tõsiseks ja eesmärgikindlaks uurijaks, kellel nii välitööd kui andmetöötlus juba enesestmõistetavalt elu osaks saanud.

Eestis sai Teadlaste Öö üldeesmärgiks võetud võimalikult laiapinnaline teadlaste tutvustamine – mitte ainult akadeemikud ja professorid, vaid ka oma teadustöö alguses

olevad õpilased ja tegusad tudengid kutsuti vestlusringidesse. Kui taotleda eelarvamuste kaotamist teadlase elukutse osas, siis kes või mis veel võiks veel paremini sobida nohikteadlase kuvandi muutmiseks kui mitte näiteks noored rõõmsameelsed neiud-astrofüüsikud või uljad ja vaimukad bioloogiamagistrandid. Samas tutvustati ka autoriteetseid tunnustatud teadlasi, ent seda pigem nende harrastuste või kasvõi naljasoone kaudu – ühesõnaga, mimikeerides reedeõhtust mõnusat meeleolu.

Nii, aga nüüd oleks siis aeg jutustada esimesest Teadlaste Ööst tänavuses sumedalt septembrikuises Eestis. Kui üle Euroopa tehti sel õhtul koos teadlastega kõikvõimalikke asju enam kui sajas geograafilises punktis, siis Eesti kaardile sai märgitud neist viis täрни.

Tallinnas korraldas tegevust Teaduste Akadeemia. Juba hommikust peale võisid huvilised teha jalutuskäike loomaaias, ka koolidele oli saadetud hulk kutseid, kokku

teadlaste öö

üle tuhande. Et tutvustada teadustööd kohtades, kus tavakülastaja enamasti laboratooriumide ja uurijate tegevust jälgida ei saa, oli kasutusele võetud uus formaat nimega “salalaborid”. Salalaborite uksed avati Teadlaste Ööl kõigile uudishimulikele, loomaaias sai selliseks kohaks olema Tiit Marani liigisäilitusprojekt ehk Euroopa naaritsa uurimiskeskus, kuhu huvilised pääsesid küsimusi esitama ja teadlase tööeluga tutvuma. Pärast jutuajamist mindi koos piknikku pidama ja kuni pimedani toimusid giidide saatel ööekskursioonid loomaaias.

Koostöös Looduse Omnibussiga said Teadlaste Ööl teoks reisid Jänedale Muusikatähetorni. Kui esialgu oli plaanis seal vastu võtta kuni sada inimest, siis tegelikult osutus huvi nii suureks, et Jänedale sõitis kaks bussi Tallinnast ja üks Tartust, kokku 250 külastajat. Pärast Urmas Sisaski astromuusika kontserti räägiti kohvitassi taga veel pikalt tähtedest ja muusikast – ja jutt sai asjatundlik, sest kohal olid astrofüüsikutest akadeemikud Jaan Einasto ja Arved-Ervin Sapard, samuti Looduse Omnibussi juhataja Jaan Riis.

Tallinnas võis sel õhtul külastada ka kaht teadusteemalist teatrietendust. Eesti Draamateatris korraldati ajaloonäidendi “Henrik” esimene lugemine, pärast seda aga jätkati teaduskohvikus arutlust teemal “Kes minevikku mäletab...” koos mitmete teadlastega. Vestlusringi juhtis akadeemik Peeter Tulviste, osalesid ajaloolased Andrei Hvostov, Marek Tamm ja Linda Kaljundi, kultuuriloolane Jaan Undusk ning arheoloog Marika Mägi. Teine etendus, “Genoom”, toimus Tallinna Linnateatris. Ka seal järgnes tavapärasele teatriõhtule teaduskohvik, kus Jaan Tootsen Ööülikoolist ärgitas publikut diskussioonile professorite Erkki Truve ja Priit Kogermaniga ning Triin Sinissaarega teatri poolt.

Nii Rakveres kui Narva valisid oma linna Teadlaste Öö ürituseks teaduskohviku formaadi. Rakveres väideldi teemal “Missugune ajalugu on õigem?”, külas ajaloolane Villu Tamul ja modereerimas Virumaa Muuseumide juht Ants Leemets. Üle kuuekümne huvilise elas vestlusele kaasa. Narva teaduskohvik oli seekord loodusteemaline, Andrei Miljutin rääkis oma tööst bioloogina ja kuulajateks kogunes eelkõige noorem publik, peaaegselt õpilased.

Eesti esimese Teadlaste Öö põhiüritused toimusid seekord aga Tartus. Ühe ajalehereporteri sõnul valitses linnas lausa laulupeomeeleolu: tänavad olid suhteliselt tühjad, see-eest tunglesid inimesed uudishimulikult seal, kus teadlased toimetamas. Mitmed salalaborid kuulutasid end sel õhtul avatuks ja ei olegi lihtne öelda, missugune osutus rahvarohkemaks: kas keemiahoone, kus professor Enn Lusti juttu kütuseelementidest kogunes kuulama üle saja inimese ja teist samapalju jälgis õhtu jooksul Jaak Aroldi ning noorte keemikute katseid laborites, või vana anatoomikum, kus salapärase kollektsioonide ruumid külastajatest tulvil olid ning teadusloost jutustas Helle Tapfer. Salalabor avanes ka Tartu Ülikooli botaanikaaias, kus Ülle Reier koos vabatahtlike abilistega Tartu Tamme

teadlaste öö

Gümnaasiumi loodusklassist näitas linnarahvale haruldasi taimi ja herbaariumi tegemise kunsti. Botaanikaaias musitseeris Senior Swing Band, nii et jalutajad said näha üht akadeemikut, taimeökoloog Agu Laiska laboritööle vahelduseks hoopis pilli puhumas. Kõikjal pakuti kohvi, kõikjal jagati Teadlaste Öö meeneid, kõikjal valitses mõnusalt mahe ja teadmishimuline reedeõhtune meeleolu.

Sadu inimesi suutis Toomemäele meelitada Tartu Tähetorn. Mitte ainult selleks, et teleskoobist öist taevast vaadelda või astronoomiafoorumis ning planetaariumis taevatähtedest rohkem kuulda. Selgus, et tähti tasub vahel otsida ka pargipuude alt: orienteerumisjooksu “Tähed Toomemäel” käigus tutvuti teadlaste monumentidega, mis Tartu kesklinnas jalutajatele nii omaseks on saanud, et nende teaduslooline tähendus vahel värskendavat ülevaatamist vajaks.

Üle tuhande külastaja kogus sel õhtul AHHAAs vastavatud näitus “Idee kunst... ehk kuidas saada miljonäriks?”. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse poolt toetatud näitus räägib innovatsioonist uues võtmes, vastates küsimusele, miks igast leiutisest pole saanud innovatsiooni. Sihtrühmaks kavandati sel näitusel küll õpilased, ent heatujuline sebumine Teadlaste Ööl tõendas, et näitusel on potentsiaali saada heaks kogupereürituseks – aega selle võimaluse realiseerimiseks jätkub veel oktoobri lõpuni. Loodetavasti selgub külastajatele kohapeal ka miljonäriks saamise nipp, sest paljud suurt majanduslikku tulu toonud leiutised osutusid olevat üllatavalt lihtsad. Näiteks liimiga märkmepaber, või kirjaklamber, või haaknöel, või tetrapakk... Samas saab AHHAAs näitusel Tartu laululava ruumes tutvustada ka just selle näituse tarvis ehitatud põnevate tehnoloogiliste originaallahendustega, nagu Alvo Aabloo ja tema robotiklubi poolt ehitatud “robotite lasteaed” viiekümne isepäise kasvandikuga või Rainer Paadi kiirfotograferimisstend, kus pildile saab just lõhkemist alustanud õhupall... ning külastaja jahmunud nägu. Tanel Linnas on loonud aga erksa labürindimängu, kus päris palli asemel veeremas virtuaalne. Tartu Ärinõuandla ja Teaduspark toetavad jätkuüritusi koolides, Energiakeskus saab olema näituse kodus Tallinnas aasta lõpupoole.

Eesti Teadlaste Öö selleaastane lõpuüritus täitis Tartu Püsirohukeldri hilisõhtul külastajate ja telerahvaga. Üheksakümmend minutit otseülekannet oli mõeldud jõudma paljudesse kodudesse ja nii see ka läks – ETV andmetel vaatas saadet algusest 107 000 inimest. Tempokas otsestuudio täitis eetria ja teadusteatri lustakate katsete, saatejuhtide poolt algatatud vestlusringide, eelnevalt lindistatud salalabori-klippide ja muusikaga. Ka muusikavalik polnud juhuslik – näiteks mängis lóotsa füüsikadoktor Kaido Reivelt, “parim füüsik lóotsamängijate seas ja parim lóotsamängija füüsikute seas”. Vestlusringides käsitleti teadlaste tegevust lähedalt puudutavaid küsimusi: näiteks seda, kuidas teadus suudab ennustada tulevikku, kuidas on lood teaduskeele mõistetavusega laiale ringile, kas edevus on teadlase puhul pluss- või miinusmärgiga nähtus, mida tuleks teha ajude äravoolu vältimiseks Eestis... Püsirohukeldrisse jõudsid kesköö paiku ka mujal Tartus Teadlaste Ööd sisustanud tegelased, et üheskoos ilutulestikku jälgida ja seejärel hommikutundideni pidu jätkata.

Niiis, esimene üleeuroopaline Teadlaste Öö Eestis läks korda. Seda nii teadlaste, korraldajate kui tuhandete osalejate poolt vaadates. Ootame septembrit 2007!

Euroopas toimunuga saab tutvuda aadressil http://ec.europa.eu/research/researchersineurope/events/event_2216_en.htm.

Tiiu Sild

SA Teaduskeskus AHHAAs juhataja

noorte teadlaste konkurs

Nobeli laureaatide jälgedes

Stockholmis toimus 22.–28. septembrini 18.

Euroopa Liidu noorte teadlaste konkurs

2006. aasta Euroopa Liidu noorte teadlaste konkurs erines eelnevatest peamiselt selle poolest, et tööpoolest olid keskpunktiks noored ning kogu konkursi programm nooruslik ja noortesõbralik. Kui eelnevatel aastatel on konkursi korraldav riik püüdnud noorte ette tuua üha kõrgemaid riigiametnikke ja üha enam Nobeli preemia laureate, siis sel aastal Nobeli kodumaal toimunud üritusel, mille peakorraldajaks oli Rootsi Noorte Teadlaste Liit, toodi osalejate ette pigem noori ja juttu oli mitte ainult sellest, kuidas jõuda Nobeli preemiani, vaid ka sellest, kuidas näeb välja teaduse tegemine noore inimese pilgu läbi.

Kui jätta arvestamata auhinnatseremoonia, siis oli konkursi kõrghetkeks kaks Rootsi Kuninglikus Teaduste Akadeemias toimunud diskussiooni, milles ei osalenud ainult laval istuv teadlaste paneel, vaid olid aktiivselt tegevad ka noored ise. Esimese diskussiooni teemaks oli “Armastuse keemia” – teema, mis kahtlemata puudutab kõiki noori, ja selle peaesinejateks Nobeli meditsiinipreemia laureaat Arvid Carlsson, ekspert dopamiini alal, ning Chalmeri Ülikooli füüsikalise keemia professor Bengt Nordén. Teemal “Kuidas saada heast teadlasest suurepäraseks teadlaseks” toimuvaks elavaks paneeldiskussiooniks lisandusid eelkõnelejatele kolm nooremat kolleegi – Stockholmi Ülikooli noor Marie Curie professor Barbara Nozière, Uppsala Ülikooli järel doktorant Miranda Varedian ja Kuningliku Tehnoloogiainstituudi doktorant Björn Jacobsson. Kuna laval kohtusid mitu erinevat teadlaste põlvkonda, siis olid ka vaated elule üsna erinevad ja noored nägid selgelt, et teadust

Meedia huvi oli suur

võib pühendunult teha igas eas. Kõige meeldejäävam oli nobelist Arvid Carlssoni nõuanne noortele – elage oma elu, uurige kõike, mis teid huvitab ja kui teil on õnne, siis võite ka midagi enneolematut avastada ja lisaks – ära liialt kuulake ega usaldage oma juhendajaid – teie eesmärk peab olema saada neist paremaks, mitte sama heaks kui nemad.

Konkursi kultuuriprogramm oli kantud teaduse ja Rootsile oluliste sümbolite temaatikast – Vaasa muuseum – 17. sajandil ehitatud laev, mis ilmselt ei oleks 100 meetrit pärast oma esimese merereisi algust põhja läinud, kui laevaehitusse juba sel ajal teaduslikult oleks suhtunud; Stockholmi raekoda

- koht, kus Nobeli preemia tseremooniad tänapäeval aset leiavad; Nobeli muuseum – koht, kus on võimalik tutvuda kõigi Nobeli preemia laureaatide ja ka mõistagi Alfred Nobeli enda eluga; Södertäljes asuv Rootsi suurim teaduskeskus “Tom Tits Experiments” ja muidugi igihaljas ABBA muusika, mis tundub Rootsis olevat omaette institutsioon.

Viimendat aastat osalesid konkursil ka Eesti noored. Saaremaa Ühisgümnaasiumi vilistlane Martin Silts uuris oma töös võimalusi emakala (*Zoarces viviparous*) kasutamiseks merereostuse määramisel. Emakala on ainus kala meie vetes, kellel on sisemine viljastumine ja kes sünnitab elus poegi ning on tema loodete suremus otseselt seotud veereostusega.

Peeter Jürviste valmistumas žürii vestlusteks

Teiseks osalejaks oli Antsla Gümnaasiumi õpilane Peeter Jürviste, kes on dr. Arne Töldsepa juhendamisel juba varasest noorusest alates uurinud kooliõpilaste keskkonnateadlikust ja jõudis oma viimases uurimuses järeldusele, et enamasti ei ole koolis omandatud teadmistel keskkonnast ja säästvast arengust olulist seost sellega, kuidas noored reaalses elus käituvad. Noor autor jõudis järeldusele, et meie koolisüsteemis on vaja kiiret muudatust keskkonnaõpetuse programmides ja samuti peab keskkonnaõpetus eksisteerima koolis eraldi õppeainena, et see ei lahustuks teiste ainete programmides.

Konkursi nooruslik auhinnatseremoonia toimus 27. septembril Stockholmi Grand hotelli talveaias, kus aastatel 1901 kuni 1929 toimusid ka Nobeli preemia tseremooniad. Võitjad valiti 15-liikmelise teadlastest koosneva žürii poolt, mida juhtis Trinity Kolledži professor Jane Grimson ja mille töös teist aastat osales ka Eesti teadlane Uno Puus (Tartu Ülikool, Cybernetica AS)

Üldised põhimõtted, mille järgi valitakse igal aastal 33 riigist pärit ligi 120 noore seast võitjad, ei ole kuigi palju

noorte teadlaste konkurs

Martin Silts tutvustab oma uurimust

erinevad neist, mille järgi toimub Nobeli preemia laureaatide valimine – töö peab olema tulemus, mis loob uut teadmist ja parimal juhul ka muudab meie mõtlemist; töö peab olema tugev teaduslik alus; töö peab olema praktiline väljund. Lisaks on noorte tööde puhul oluline ka see, et autoril endal oleks oma tööst sügavad teadmised ja ta oskaks neid ka veenvalt žüriile esitada.

Konkursil osalevad tööd esindavad väga erinevaid teadusvaldkondi ja seega on võimatu välja valida ühte ja ainsat võitjat. 28 500 euro suurune auhinnaraha jagati 24 noore teadlase vahel. 3 projekti, millest iga autoritele läks 5000 euro suurune preemia olid järgmised:

Michael Kaiser ja Johannes Kienl Austriast töö "*Development of a complete new de-ice system for aircraft*" eest, Johannes Burkart ja Alexander Joos Saksamaalt töö "*Flight curves of table-tennis balls*" eest ning Tomasz Wdowik Poolast töö "*Synthesis of new potential β blockers*" eest. Ülejäänud 3000

ja 1500 euro suurused preemiad jagati Bulgaaria, Tšehhi, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Norra ja Hispaania noorte vahel.

Lisaks rahalistele preemiatele jagati ka hulgaliselt eripreemiaid, mis peamiselt kujutavad endast stipendiume erinevate Euroopa teadusutuste ja noortele suunatud teadusürituste külastamiseks – London International Youth Science Forum, Stockholm International Youth Science Seminar, Euroopa Patendiamet, CERN jne. Korraldajamaa poolt väljapandud eripreemiaks oli 10-päevane stipendium kuuetele noorele teadlasele Umeå Plant Science Centre'isse.

Kui 2005. aasta konkursil Moskvast õnnestus Eestit esindanud Margus Niitsool pälvida 3. preemia ja meie esimesel konkursil 2002. aastal Viinis Liina Saarel eripreemia, siis sel aastal meie poisid preemiani ei jõudnud. Või õigemini – kuna konkursi tase tõuseb aasta aastalt aina kõrgemale ja tipp läheb aina tihedamaks, siis on üha keerulisem jõuda päris tippu. Tipu lähedal on praktilised kõik konkursil osalevad tööd, sest enne Euroopasse pääsemist peavad nad olema võitnud konkursi omal maal.

14.–19. septembril 2007 kogunevad juba uued noored teadlased oma teaduslike saavutustega jõudu katsuma Hispaaniasse, Valencia Ülikooli. Sinna on võimalik pääseda ka kõigil meie noortel – esimeseks sammuks teel Valenciasse on osalemine Eesti õpilaste teadustööde riiklikul konkursil, mille tähtajaks on 15. märts 2007.

Terje Tuisk

SA Archimedes, Eesti õpilaste teadustööde riikliku konkursi peakorraldaja

terje@archimedes.ee

www.archimedes.ee/noorteadlased

Tekstitagi selge – võitjad

7. raamprogramm

Külalised Soome Akadeemiast

jagased kogemusi ja tutvusid SA Archimedes EL Innovatsioonikeskuse tööga

15 septembril külastasid Sihtasutus Archimedese EL Innovatsioonikeskust kolleegid Soome Akadeemiast. Kümnest külalisest koosnevasse delegatsiooni kuulusid Soome Akadeemias töötavad 6. raamprogrammi kontaktisikud, programmikomiteede liikmed, kommunikatsioonispetsialistid ja Soome Akadeemia teadusraamatukogu töötajad.

Kohtumise peamiseks teemadeks oli EL teadus- ja arendustegevuse raamprogrammiga seonduv. Kohtumisel tutvustasid Sihtasutuse Archimedes töötajad 6. raamprogrammi kontaktpunktide tööd Eestis ning koos külalistega võrreldi erinevusi Eesti ja Soome raamprogrammi kontaktpunktide töö organiseerimise vahel.

Arutluse all oli ka raamprogrammiga seotud kommunikatsioonitegevus ning võimalused meediale teaduse teemaliste artiklite kirjutamist rohkem huvipakkuvaks muuta.

Soome Akadeemia tutvustas nende poolt loodud portaali, mille kaudu pakutakse meediale vajalike teadlaste kontaktide leidmise teenust. *Xpert Search* ehk *Etsixpertti* (<http://www.etsixpertti.fi/>) kaudu saavad registreerunud ajakirjanikud esitada küsimusi neid huvitaval teemal ning Soome Akadeemia töötajad leiavad kontaktisikute abil teadusasutustes ja ülikoolides eksperdi, kes oleks antud teemal parim oma kommentaari andma. Hetkel pakutakse teenust soome ja rootsi keeles, plaanis on ka inglisekeelse versiooni lisamine. Teenuse kasutajateks oli registreerunud 15. septembri seisuga 913 ajakirjanikku. Esimese tegevusaasta jooksul oli teenuse kaudu kaasatud 2500 teadlasest eksperti.

Lisaks raamprogrammile tutvustati külalistele ka Sihtasutus Archimedes üldiselt ning tutvustati pikemalt mitmeid EL Innovatsioonikeskuse tegemisi. Külalistele pakkusid suurt huvi Eesti Teadusinfosüsteemi ETIS võimalused.

Pikemalt tutvustati ka ERA-MORE välisteadlaste teabekeskuse võrgustiku tegevust, Õpilastele ja üliõpilastele korraldatavaid teadustööde konkursse ning Eesti teaduse populariseerimise konkursi. Riiklikku üliõpilaste teadustööde konkursi Soomes hetkel ei ole ning kolleegid Soome Akadeemiast pidasid sellise konkursi korraldamist kaalumist väärivaks mõtteks.

EL Innovatsioonikeskuse tegemistest üheks enim huvi äratanuks oli Euroopa Komisjoni toel elluviidud projekti Next Generation, mille käigus valmisid koostöös OÜ Haridusmeediaga saated noortest teadlastest.

Koostööd Soome Akadeemiaga jätkame kindlasti ka järgmise raamprogrammi ajal.

Liina Raju

SA Archimedes

liina@archimedes.ee

7. raamprogrammi arengutest

Erinevalt varasematest on 7. raamprogrammi ettevalmistamine leidnud veebis küllaltki head kajastamist. Aadressil <http://cordis.europa.eu/ftp7/> leiab ülevaate nii viimaste sündmuste kohta kui kõigi oluliste etappide kohta. Seal leiab viited ka kõigile varasematele olulistele etappidele ja dokumentide vahevariantidele. *Flowchart* (<http://cordis.europa.eu/ftp7/flowchart.htm>) näitab kogu protsessi kulgu ning võib tunduda uskumatuna, kuidas on võimalik jõuda ettevalmistusega lõpuni vaid mõnekuulise hilinemisega. Praeguseks tunduvad siiski keerulisemad küsimused olevat juba seljataga ja edasine toimub ladusalt.

Tähtsamad viimasel ajal toimunud etapid on järgmised:

1) 15. juunil arutas Euroopa Parlament 7. raamprogrammi ettepanekut ning tegi sellele üle 300 paranduse. Nende paranduste teksti leiab aadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2006-0265+0+DOC+XML+V0//ET> Juurdepääs kõnealusele dokumendile on ka läbi 7tp teekaardi (*roadmap*), siis satute kõigepealt inglisekeelsele tekstile, kuid soovi korral saate valida ka eesti keele.

2) 24. juulil 2006 saavutati Euroopa Liidu Nõukogus poliitiline kokkulepe 7. raamprogrammi ühise positsiooni ettevalmistamise ja 7. raamprogrammi eelarve osas.

3) 25. septembril võeti Euroopa Liidu Nõukogus vastu ühine seisukoht eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013). Vastav dokument, mis arvestab suuremat osa olulisi Euroopa parlamendi parandusettepanekuid on leitav aadressil <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/06/st12/st12032-re02.et06.pdf>.

Elmist raamprogrammi ettepaneku versiooni tutvustasime Innovaatikas nr 54-55 (87-88). Kuivõrd ca 100 lk mahuga dokumentide võrdlemine on üleliia töömahukas, toome käesolevas Innovaatikas ära Euroopa Parlamendile esitatud Euroopa Liidu Nõukogu põhjendused. Selles dokumendis kirjeldatakse muudatuste iseloomu ning viidatakse parlamendi muudatusettepanekutele, mida arvestati, arvestati sisuliselt, või ei arvestatud. Kokkuvõtvalt on neid muudatusi kirjeldatud ka EK teatistes Euroopa Parlamendile KOM(2006) 548 lõplik (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/et/com/2006/com2006_0548et01.pdf), mille toome samuti ära.

25. septembri EN istungil saavutati kvalifitseeritud häälteenus, vastu hääletasid Leedu, Malta, Austria, Poola ja Sloveenia. Põhjuseks oli suhtumine inimese embrüo ja inimese embrüooniliste tüvirakkude kasutamisse uurimistöös. EK seisukohta on põhjalikumalt selgitatud EK teatistes.

Muid huvitavaid viiteid:

CIP – <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/06/st03/st03622.et06.pdf>

ITER – <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/06/st12/st12731.et06.pdf>

7. raamprogramm

EUROOPA LIIDU
NÕUKOGU

Institutsioonidevaheline dokument:
2005/0043 (CNS)

Brüssel, 25. september 2006 (10.05)
(OR. en)

12032/2/06

REV 2 ADD 1

RECH 200

COMPET 214

CODEC 806

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

Teema: Nõukogu poolt 25. septembril 2006 vastu võetud ühine seisukoht eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013)"

Originaali aadress – <http://register.consilium.europa.eu/pdf/et/06/st12/st12032-re02ad01.et06.pdf>

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 15. aprillil 2005 Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma ettepanekud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013), ja nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumaenergiaalase teadus- ja koolitustegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2011) .
2. Nimetatud ettepanek põhineb EÜ asutamislepingu artikli 166 lõikel 1.
3. Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 15. detsembril 2005. aastal . Regioonide Komitee esitas oma arvamuse 17. novembril 2005. aastal .
4. Euroopa Parlament esitas oma arvamuse ettepaneku kohta 15. juunil 2006. aastal .
5. Nõukogu võttis 25. septembril 2006. aastal kooskõlas asutamislepingu artikliga 251 vastu oma ühise seisukoha, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) .

II. ETTEPANEKU TAUST JA EESMÄRK

- a) Ühendus teostab vastavalt EÜ asutamislepingu XVIII jaotisele (artiklid 163–173) teadusuuringute ja tehnoloogiaarendusega seotud tegevusi. Eelkõige:
 - EÜ asutamislepingu artikli 163 lõike 1 kohaselt on ühenduse eesmärgiks tugevdada ühenduse tööstuse teaduslikke ja tehnoloogilisi aluseid ning toetada selle muutumist konkurentsivõimelisemaks rahvusvahelisel tasandil, samal ajal edendades igasuguseid teadusuuringuid, mida peetakse vajalikuks nimetatud lepingu teiste peatükkide põhjal;
 - EÜ asutamislepingu artikli 165 lõike 1 kohaselt kooskõlastavad ühendus ja liikmesriigid oma teadusuuringud ja tehnoloogia arendamise, et tagada liikmesriikide poliitika ja ühenduse poliitika vastastikune sobivus;
 - EÜ asutamislepingu artikli 166 lõike 1 kohaselt sätestatakse ühenduse kogu teadusuuringute ja tehnoloogiaarendusega seotud tegevus mitmeaastases raamprogrammis (praeguse kuuenda

raamprogrammi kehtivusaeg lõpeb 2006. aasta lõpus).

b) Euroopa Ülemkogu kohtumistel 2000. aasta märtsis Lissabonis, 2000. aasta juunis Santa Maria de Feiras ja 2001. aasta märtsis Stockholmis võeti vastu järeldused, mille eesmärgiks on luua kiiresti Euroopa teadus- ja innovatsiooniruum, eesmärgiga muuta Euroopa Liit aastaks 2010 maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmispõhiseks majandussüsteemiks, millega kaasneb jätkusuutlik majanduskasv, uute ja paremate töökohtade loomine ning suurem sotsiaalne ühtekuuluvus. Teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust ja innovatsiooni käsitleva strateegia paikapidavust kinnitati Lissaboni strateegia taaskäivitamisega 2005. aastal ning Esko Aho juhitud ning Euroopa riigipeade ja valitsusjuhtide Hampton Courti kohtumisel antud mandaadi alusel tegutsenud kõrgetasemelise sõltumatute ekspertide rühma aruandega.

Seda arvesse võttes on komisjon teinud ettepaneku, et seitsmendal raamprogrammil peaks asutamislepingus sätestatud eesmärkide täitmiseks ning Lissaboni protsessile kaasaaitamiseks (Euroopa teadus- ja innovatsiooniruumi saavutamisele kaasaaitamise ning liikmesriikide ja Euroopa tasandil teaduslike ja tehniliste teadusuuringute valdkonnas asjakohast koostööd võimaldava avatud kooskõlastusmeetodi kasutamise kaudu) olema järgmised uued tunnused:

- keskendumine teatud arvule temaatilistele prioriteetidele, milles võetavad ühenduse meetmed saavad lisada suurimat võimalikku väärtust ning mille pikaajalisi strateegilisi teadusuuringuid võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel toetada ühiste tehnoloogiaalगतuste raames;
- sõltumatu Euroopa Teadusnõukogu loomise kaudu toetuse osutamine teaduse eesliinil teostatavatele teadusuuringutele, mida teadlaste algatatud alusuuringute raames viivad läbi Euroopa kõige kõrgetasemelised uurimisrühmad;
- raamprogrammi raames inimressursi poliitika tugevdamise kaudu (tuginedes eelmiste raamprogrammide raames "Marie Curie" meetmetega saadud positiivse kogemusele) parem haridus- ja teadusalane koolitus, lihtsam juurdepääs uurimisvõimalustele ja ühiskonna eesmärkide täitmise teadlaste antava panuse suurem tunnustamine;
- Euroopa teadustöö infrastruktuuride kasutamise ja

7. raamprogramm

arendamise optimeerimine; väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete innovatsioonialase võimekuse tugevdamine ja nende võime suurendamine saada kasu teadusuuringutest; teadusuuringukesksete klastrite arengu toetamine; ELi ühtlus- ja äärepoolseimate piirkondade potentsiaali vabastamine; teaduse ja ühiskonna lähendamine ja toetuse osutamine teaduspoliitika ühtsele arengule ühenduse ja riikide tasandil;

- Teadusuuringute Ühiskeskuse olulise rolli tugevdamine ühenduse poliitikavaldkondade kujundamise, väljatöötamise, rakendamise ning järelevalve küsimustes tellijakeskse teadusliku ja tehnoloogilise toetuse osutamisel ning sõltumatu teadus- ja tehnoloogiaalase võrdluskeskuse toimimisel oma konkreetsetes pädevusvaldkondades;
- rakendamiskorra lihtsustamine ja sujuvamaks muutmine, tuginedes tõhustatud haldusmenetlustele.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

A. Üldised märkused

Nõukogu ühise seisukohaga kajastatakse raamprogrammi struktuuri, teadusliku ja tehnoloogilise sisu, rakendusmeetmete ning kogusumma ja selle suunava jaotuse osas olulisel määral nii komisjoni ettepanekut kui Euroopa Parlamendi arvamust.

Komisjoni ettepaneku läbivaatamisel püüdis nõukogu inkorporeerida võimalikult palju Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid, et kajastada kahe seadusandliku organi märkimisväärset konsensust, samas austades komisjoni ettepanekus sisalduvaid üldeesmäärke. Sel eesmärgil on nõukogu järginud teatud juhtpõhimõtteid:

- 1) raamprogrammi, kui ühenduse põhieesmärkide saavutamise vahendi, rolli tunnustamine, võttes arvesse, et suuremat osa Euroopa teadusuuringutest ja tehnoloogiaarendusest rahastavad liikmesriigid riiklikul tasandil;
- 2) vajadus teha teadusuuringute alaseid keskendatud ühenduse jõupingutusi, et saavutada ekspertteadmiste ja Euroopa lisandväärtuse kriitiline mass, tagades samas ühenduse teadusuuringute valdkondade raames asjakohaste teemade piisav sügavutimisev käsitlus;
- 3) vajadus täiendada keskendatud jõupingutusi teadusuuringute võtmetähtsusega teemavaldkondades, osutades paindlikku toetust ühenduse poliitikale ning võimaldades kiiresti arenevas teaduskeskkonnas reageerida kujunemisjärgus teaduslikele ja tehnoloogilistele vajadustele, kehtestades samas nimetatud paindlikkuse asjakohased parameetrid, et tagada õiguslik selgus;
- 4) vajadus rakendada raamprogramm, kasutades vahendeid, mis on sobivad, et saavutada teadusuuringutes ekspertteadmiste ja Euroopa lisandväärtuse kriitiline mass, tagades samas sujuva ülemineku kuuendast raamprogrammist ning kõigi huvitatud poolte/isikute võimalus osaleda ühenduse teadusuuringutes, tingimusel et teadusliku tiptaseme tingimus on täidetud;
- 5) vajadus pöörata suuremat tähelepanu avaliku ja erasektori partnerlustele kõikidel tasanditel, sealhulgas oluliselt parandada toetust VKEde teadusuuringute ja tehnoloogiaalasele arendamisele ning kõikide tööstussektorite pikaajalistele strateegilistele teadusuuringute programmidele, nagu need on Euroopa tehnoloogiaplatvormide poolt kindlaks määratud, ning – vähestel hoolikalt valitud juhtudel – ühiste tehnoloogiaalgatuste loomise kaudu;
- 6) vajadus saavutada selgus (eelkõige vajaliku detailsuse kaudu)

nii teadusliku ja tehnoloogilise sisu kui selle rahastamise osas, võttes arvesse, et raamprogrammi tuleb rakendada eriprogrammide kaudu, millega (nende olemuse tõttu) kehtestatakse üksikasjalikum rakenduskord.

B. Konkreetsete märkused

1. Komisjoni ettepaneku peamised muudatused

a) Eetikaküsimused

Eetikaküsimuste osas nõustus nõukogu Euroopa Parlamendi esimese lugemise arvamuses esitatud seisukohaga: seitsmenda raamprogrammi eetikaalased eeskirjad, eelkõige embrüonaalsete tüvirakkudega seotud teadusuuringute eetikaalased eeskirjad, on nüüd selgesõnaliselt sätestatud raamprogrammi otsuse artikli 6 tekstis. Lisaks on komisjon teinud teatavaks, et ta jätkab kuuenda raamprogrammi ajal kasutuselevõetud praktikat, ning ei anna teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse raamprogrammi raames ühenduse rahalist toetust inimembrüote hävitamisega, sealhulgas tüvirakkude saamiseks, seotud tegevustele.

b) Teaduslik ja tehnoloogiline sisu

i. Koostöö

Kuigi nõukogu järgib üldjoontes komisjoni ettepanekut valdkondlike prioriteetide teadusliku ja tehnoloogilise sisu osas, täpsustas ja laiendas nõukogu, võttes arvesse Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid, teatud sisuelementide ulatust:

- prioriteetide arvu suurendati üheksalt kümnele, eraldades julgeolekualased teadusuuringud kosmoseuuringutest;
- erilist tähelepanu pööratakse sellele, et tagada erinevate teemavaldkondade ja mitut teemavaldkonda läbivate prioriteetsete teadusvaldkondade, nagu näiteks metsandusala teadusuuringud, kultuuripärand, mereteadused ja -tehnoloogia, vaheline tõhus koordineerimine;
- tulevasi ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid ning ettenägematuid poliitilisi vajadusi käsitletakse avatult ja paindlikult, et toetada teadusuuringuid, mille eesmärgiks on määratleda või täiendavalt arendada kindlas valdkonnas uusi teaduslikke ja tehnoloogilisi võimalusi või mida teostatakse kombinatsioonist teiste asjakohaste valdkondade ja teadusharudega; selleks antakse eritoetust spontaansetele uurimisettepanekutele ja kasutatakse muuhulgas ühiseid projektikonkurse, et edendada innovatiivseid ideid ja täiesti uusi kasutusviise ning otsida uusi võimalusi teadusuuringute teekaartides, mis on eelkõige seotud märkimisväärsete teaduslike läbimurrete potentsiaaliga;
- teadmiste levitamine ja edasiandmine saab prioriteediks, et hõlbustada tulemuste kasutamist tööstuse, poliitikakujundajate ja ühiskonna poolt; julgeoleku teemavaldkonna osas kehtivad tegevuste konfidentsiaalsuse tõttu asjakohased piirangud;
- erilist tähelepanu pööratakse sellele, et tagada VKEde piisav osalus. Sel eesmärgil, ning üldiselt kajastades Euroopa Parlamendi seisukohta, seatakse eesmärgiks võimaldada vähemalt 15% programmi "Koostöö" osa raames saadaolevate rahaliste vahendite eraldamine VKEdele. Nõukogu on samuti tunnustanud Euroopa tehnoloogiaplatvormide rolli, kuid pole siiski teinud ettepanekut neid otseselt rahastada, kuna ta toetab nimetatud eesmärgi saavutamisel projektipõhist lähenemisviisi;
- ühiste tehnoloogiaalgatuste osas kiitis nõukogu heaks Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku, millega lisatakse täiendav kriteerium nende loomiseks. Seetõttu tuleb täpselt määratleda ühiste tehnoloogiaalgatuste olemus, eelkõige küsimuste osas,

7. raamprogramm

mis käsitlevad rahalisi kohustusi, osalejate kohustuste ajalist kestvust, nende lepingute sõlmimist ja lõpetamist reguleerivad eeskirju, ning intellektuaalomandi õigusi. Lisaks tehakse suuri jõupingutusi, et tagada nende läbipaistev toimimine ning tipptaseme ja konkurentsi põhimõtete järgimine ühiste tehnoloogiaalgetuste kaudu eraldatavate ühenduse rahaliste vahendite mis tahes jaotamisel;

- tulles vastu Euroopa Parlamendi väljendatud murele, on esimese prioriteetse teemavaldkonna (tervis) osas heaks kiidetud teadusuuringute laiemi kohaldamisala, eelkõige on heaks kiidetud postgenoomsed teadusuuringud; regeneratiivse meditsiini uued ennetusvahendid; uued edastusmeetodid; keeruliste süsteemide modelleerimine; vanusest tulenevad haigused, sealhulgas dementsus; C-hepatiit ja potentsiaalselt puhkeda võivad uued epideemiad nagu SARS; reumaatilised haigused ning luu- ja lihaskonahaigused; palliatiivse meditsiini aspektid; patsientide ohutus ja ravimite parem kasutamine, sealhulgas ravimiohutus ning teaduslikult testitud täiendavad ja alternatiivsed ravimid; tervishoiusüsteemide alased teadusuuringud, sealhulgas koduhoolduse strateegiad ning erinevate sekkumiste kulude, tõhususe ja kasu hindamine; eluviiside ja keskkonnategurite alased teadusuuringud ning nende ja ravi vastastikune mõju;
- teise prioriteetse teemavaldkonna (toit, põllumajandus ja biotehnoloogia) osas on eesmärgi laiendatud ning hõlmatud on keskkonnaalased küsimused, akvakultuur, rannikuarsete tingimustega seonduv ning tarbijate spetsiifiliste toitumisvajaduste täitmine. Tegevusi on laiendatud ning need hõlmavad bioinformaatikat, bioloogilise mitmekesisuse säästlikku kasutamist, maaga seotud bioloogilisi ressursse, sealhulgas mullaviljakust, taimetervist, epidemioloogilisi uuringuid, loomasõotadega seotud haigusi ning teisi ohte toidu tootmise jätkusuutlikkusele ja ohutusele, sealhulgas kliimamuutustest tulenevaid ohte; vastuseks Euroopa Parlamendi seisukohale on esile toodud kalanduse rolli;
- kolmandat prioriteetset teemavaldkonda (info- ja sidetehnoloogiad) on tugevdatud, tuginedes Euroopa Parlamendi muudatusettepanekutele, ning hõlmatud on toote, teenuse ja protsessiga seotud innovatsioon ja loovus; digitaalse lõhe ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine; erivajadustega inimeste vajadused, sealhulgas rahvastiku vananemine; juhtimise ja arenguprotsesside mõistetavuse ning läbipaistvuse edendamine; teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse juhtimine ja kommunikatsioon; info- ja sidetehnoloogial põhinevad innovatiivsed ja väärtuslikud tooted ja teenused; "avatud lähtekoodi" arengumudelil põhinev uurimistegevus info- ja sidetehnoloogia valdkonnas; info- ja sidetehnoloogia valdkonna teadusuuringute tulemusel tekkinud erinevad kasutusviisid ja ärimudelid; fotoonika; vabavara ja avatud lähtekoodiga tarkvara; säästvusega seotud küsimused elektroonika valdkonnas; kvantitehnoloogia kasutamine; ladustamine; matemaatika; loomulik koostöö; tervishoiuteenuste parandamine; terviseteades sisalduvate teadmiste haldamine; mobiilsuse ökoloogilised aspektid; juurdepääs interaktiivsele digitaalsele infosisule;
- juurdepääs teadusressurssidele ja -varadele ning nende kasutamine multikultuurse keskkonnas; väikeste ja keskmise suurusega organisatsioonide ja kogukondade positsiooni parandamine; traditsioonilised tööstusharud; ning optimeerimine. Lisaks (ning erinevalt komisjoni esialgselt ettepanekust) on tulevaste ja kujunemisjärgus tehnoloogiate alased teadusuuringud muudetud käesoleva prioriteetse valdkonna kõikide tegevuste lahutamatu osaks, et ta poleks mitte üksnes käesoleva

prioriteetse valdkonna üheks tegevuseks;

- neljanda prioriteetse teemavaldkonna (nanoteadused, nanotehnoloogia, materjalid ja uued tootmistehnoloogiad) osas on laiendatud lähtealuseid ning need hõlmavad energia tootmist, energeetikat, keraamikatööstust ja nanomeditsiini. Tegevusi on laiendatud, et nad hõlmaksid alusmaterjalide ja -komponentide tootmist; nanomeetriliselt täpseid komponente; järelevalvet ja seiret; nanokomposiite; geoja optilisi tehnoloogiaid; jalatsi- ja terasetööstust;
- viienda prioriteetse teemavaldkonna (energeetika) osas on tugevdatud lähtealuseid ja tegevusi, et need hõlmaksid energiasüsteemide jaoks sobivate ja õigeaegsete lahenduste määramist, arvestades tavapäraste nafta- ja maagaasivarude ammendumist; kodanikele ja tööstusele taskukohase energiainna tagamist; viidet 2005. aasta ja 2006. aasta rohelistele raamatutele ning sellele, et Euroopa on saavutanud maailmas juhtpositsiooni mitmes energia tootmise ja energiatõhususe tehnoloogia valdkonnas; elektrienergia tootmist jäätmetest; kütuste tootmist biomassist ja jäätmetest; ladustamist; süsinikdioksiidi heitkoguste suhtes neutraalsete kütuste, eelkõige elektrienergia tootmises kasutatavate biokütuste, jaotamist ja kasutamist; suure tõhususega ja kulutõhusaid koostootmis- või soojatootmisjaamasid, mis on eelkõige maa-aluse ladustamise kasutamise tulemusel peaaegu saastevabad; muude tahkekütuste muundamise tehnoloogiate, mille abil toodetakse ka sekundaarseid energiakandjaid ning vedel- ja gaaskütuste, arendamist ja tutvustamist; energia salvestamisvõimaluste arendamist; energia lõpptarbimise ja primaarenergia tarbimise täiendavat energiasäästu hoonete ja transpordi osas; uute ja taastuvate energiaallikatega seotud tehnoloogiate kasutamist ning energianõudluse reguleerimise meetmeid ja vahendeid; teaduslikku tuge poliitika kujundamisele. Lisaks leiti koostootmise osas, et praegusel etapil on piiratud ressursside tõttu asjakohane integreerida see tegevusega "Energiaõhusus ja energiasäästlikkus" ning mitte käsitleda seda eraldiseisva tegevusena, nagu oli pannud ette Euroopa Parlament;
- kuuenda prioriteetse teemavaldkonna (keskkond, sealhulgas kliimamuutused) osas järgis nõukogu Euroopa Parlamendi seisukohta ning laiendas eesmärgi nii, et see hõlmaks kliimat ja keskkonnasurve kohandamist, ning lähtealuseid nii, et hõlmata ehitustegevust ja kalandust, viiteid ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile, kõrbestumise vastu võitlemise ÜRO konventsioonile ja püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsioonile; ning keskkonnatehnoloogiate panust säästlikku tarbimisse ja tootmisse; looduspärandit; suuremat konkurentsivõimet, tagades samal ajal säästlikuma tuleviku järgmistele põlvkondadele. Tegevuste ulatust on täpsustatud, et selgesõnalisemalt hõlmata polaarpiirkondasid; vastastikust mõju globaalsel ja piirkondlikul tasandil; atmosfääri, merepinna taseme tõusu tagajärgi rannikualadele ning mõju eriti tundlikele aladele; prognoosimise parandamist; põudasid, metsatulekahjusid, maalihkeid, laviine ja muid loodusõnnetustest ekstreemseid sündmusi; geoloogiliste ohtude ja kliimaga seotud loodusõnnetuste mõju; juhtimisstrateegiate parandamist, samuti mitut riski hõlmava lähenemisviisi raames; sissetungivate võõrliikide levimise ja laguunide kontrollimist; maastiku säilitamist; säästlikke tooteid; kultuuripärandi (sealhulgas inimeste elukeskkonna) kaitsmist, säilitamist ja väärtustamist; alternatiivseid katsetamisstrateegiaid, mis kasutavad eelkõige loomkatseid mittehõlmavaid meetodeid tööstuskemikaalide puhul; kolmanda osapoole hindamisvahendeid; loodusvarade hindamist, kasutamist ja haldamist; erinevaid seire ulatusi;
- seitsmendat prioriteetset teemavaldkonda (transport, sealhulgas lennundus) on rõhustatud nii, et see hõlmaks kasu

7. raamprogramm

kõikidele kodanikele; transpordi keskkonnamõjusid; veetranspordi koostalitlusvõimet ja ühitamist; väiksemaid sõidukeid, mida saab kasutada erinevatel eesmärkidel; innovatiivset hooldust; remonti ja kapitaalremonti; juurdepääsetavaid tehnoloogiat kombinatsioone; säästvat pinnatransporti; vesiniku ja kütuseelementide kasutamist transpordis, võttes arvesse kulutõhususe ja energiatõhususe kaalutlusi; logistikat; vähemsaastavaid transpordivahendeid; infrastruktuuri hooldust; ning EGNOST;

- kaheksandat prioriteetset teemavaldkonda (sotsiaalmajandus- ja humanitaarteadused) on laiendatud, et hõlmata demograafilisi muutusi; reguleerivate meetmete kindlaksmääramist kultuuri, teaduse ja tehnoloogia valdkondades ning samuti soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas; mittemateriaalseid varasid; piirkondlikku ühtekuuluvust; Euroopa poliitikate ja õigusaktide sotsiaalmajanduslikku mõju; töö ja perekonnaelu kokkusobitamist; puudega inimestega seotud küsimusi; ebavõrdsust; rahvuslikku kuuluvust ja uskude paljusust; arengupiirkondasid; rahu edendamist; laienuvad Euroopa Liidu edasist arengut; kodanikuühiskonna rolli ning teadmiste levitamist;
- üheksanda prioriteetse teemavaldkonna (kosmos) osas on laiendatud lähtealuseid, et hõlmata metsandust; tervist; tehnoloogilisi vastasmõjusid ja kõrgtehnoloogilises ühiskonnas asendamatu kosmoserakendusi; kosmosevarade tõhusat kasutamist kooskõlas kohapealsete varadega, sealhulgas lennuvahenditel paiknevate varadega; ning kulutõhusaid missioone. Tegevusi on laiendatud, et hõlmata kohapealset seiret; toetust üleilmse keskkonna- ja turvaseire (GMESi) andmete (nii satelliidipõhiste kui kohapealsete, sh maapealsete ning laevadelt ning lennuvahenditelt mõõdetud andmete) integreerimisele ja ühtlustamisele; kosmosepõhiste süsteemide arendamist riskide ennetamiseks ja juhtimiseks ning igasugusteks hädaolukordadeks, parandades nende ühilduvust süsteemidega, mis ei ole kosmosepõhised; Euroopa Kosmoseagentuuri või riiklike kosmoseagentuuride algatustest tuleneva sünergia kaudu teadusliku lisandväärtuse maksimeerimist kosmoseuuringute valdkonnas ning juurdepääsu hõlbustamist teadusandmetele; kosmose paiknevate teleskoopide ja detektorite väljaarendamiseks ja kosmoseuuringute andmete analüüsiks tehtavate jõupingutuste kooskõlastamist ning biomeditsiini;
- kümnenda prioriteetse teemavaldkonna (julgeolek) eesmärki on parandatud, et hõlmata loodusõnnetusi ja eraelu puutumatust. Laiendatud lähtealused hõlmavad toetust ühenduse poliitikale tervise valdkonnas ning julgeolekualaste teadusuuringute rõhuasetust Euroopa võimekusele seoses ohtude ja intsidentide seire, neid käsitleva teabe ja teadmiste levitamise ning parema hindamise ja olukorra kontrollimise süsteemidega ühiste info- ja sidetehnoloogia süsteemide tõhusama kasutamise kaudu erinevates tegevusvaldkondades. Tegevusi on laiendatud, et hõlmata kiire tuvastamise meetodeid; ohutuse taastamist kriisi korral; mitmesuguste hädaolukordade ohjeoperatsioonide toetamist ja nende kohta teabe andmist; julgeolekusüsteemide vastastikust seotust; luuret, teabe kogumist ja tsiviiljulgeolekut; eesmärgipõhiseid teadusuuringuid, mis on seotud julgeoleku kultuurilise, sotsiaalse, poliitilise ja majandusliku mõõtmega, inimeste väärtushinnangute rolli ja poliitika kujundamisega, terrorismi psühholoogia ja selle sotsiaalse keskkonnaga.

ii. Ideed

Nõukogu järgib Euroopa Parlamendi seisukohta, et võimaldada kiirelt luua Euroopa Teadusnõukogu, mis koosneb sõltumatust teaduslikust nõukogust ning spetsiaalsest rakendusstruktuurist. Toetudes Euroopa Parlamendi muudatusettepanekutele, laiendas

nõukogu teksti nii, et tagada, et Euroopa Teadusnõukogu juhib selleks palgatud personal; et teadusnõukogu esindab paljusid teadusuuringute valdkondasid ning et nad nimetatakse ametisse neljaks aastaks rotatsioonisüsteemi alusel, kusjuures nende ametiaega võib pikendada ühe korra; et teadusnõukogu kehtestab samuti üldise teadusstrateegia, ning et tal on täielikud volitused otsustada selle üle, millist liiki teadusuuringuid rahastatakse, ning et ta kehtestab käitumisjuhendi, milles käsitletakse muu hulgas huvide konflikti vältimist; et Euroopa Teadusnõukogu haldus- ja personalikulud on kooskõlas sujuva ja kulutõhusa juhtimise põhimõtetega; et komisjon tagab, et Euroopa Teadusnõukogu tegutseb kooskõlas teadusliku tippaseme, sõltumatuse, tõhususe ja läbipaistvuse põhimõtetega ning koostab Euroopa Teadusnõukogu tegevust ja eesmärkide saavutamist käsitleva aastaaruande ning esitab selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule; ning et Euroopa Teadusnõukogu on võimeline ise läbi viima oma tegevuse ettevalmistamiseks ja toetamiseks vajalikud strateegilised uuringud.

Siiski otsustas nõukogu Euroopa Teadusnõukogu struktuuri puhul kasutada Euroopa Parlamendi lähenemisviisi paindlikumat lähenemisviisi. Euroopa Teadusnõukogu struktuuri võimaliku muutmise osas tuleks otsus teha alles pärast raamprogrammi vahhindamist, mis viiakse hiljemalt läbi 2010. aastal, mille kontekstis antakse sõltumatu hinnang Euroopa Teadusnõukogu struktuuridele ning antakse selgesõnaline ülevaade rakendusasutusel või asutamislepingu artiklil 171 põhineva struktuuri eelistest ja puudustest, lähtudes teadusliku tippaseme, sõltumatuse, tõhususe ja läbipaistvuse kriteeriumitest.

iii. Inimesed

Nõukogu kiitis heaks suure enamuse Euroopa Parlamendi muudatusettepanekutest. Käesolev programm hõlmab nüüd viidet kogumustele, mis on saadud seoses varasemate raamprogrammide kohaselt rakendatud "Marie Curie" meetmetega ning nende mõjuga Euroopa teadusruumile; spetsiaalselt noortele suunatud koolitust; naisteadlaste suuremat osalust; teadlaste avatud ja igasuguse diskrimineerimiseta tööturgu Euroopas; erimeetmeid karjääri alustavate teadlaste ergutamiseks ja teadlaskarjääri varajaste etappide teostamiseks, samuti meetmeid nn ajude äravoolu vähendamiseks; kõikjal Euroopa Liidus tippkeskuste tekkimise toetamist; koostöö ühenduse muude poliitikavaldkondadega; ning teadusalaste ja üldoskuste, sealhulgas tehnosiirde ja ettevõtlusega seotud oskuste laiendamist.

iv. Võimekus

Kuigi nõukogu järgib üldjoontes komisjoni ettepanekut, otsustas ta pigem lisada poliitikate kooskõlastatud väljatöötamise raamprogrammi selle osa kohase eraldiseisva tegevusena ning mitte säilitada see programmi "Võimekused" muude tegevuste horisontaalse osana.

Pidades silmas Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid, täpsustas nõukogu veelgi teatud tegevuste ulatust järgmiselt:

- teadustöö infrastruktuuride alase tegevuse puhul viitab eesmärk nüüd Euroopa teadusruumi arendamisele. Olemasolevate infrastruktuuride osas tehtavate tegevuste ulatust on täpsustatud, et hõlmata tööstuses ja VKEdes töötavate teadlaste juurdepääsu kõrgetasemeliste teadustöö infrastruktuuridele; ülemaailmse koostalitlusvõime arengut ja arendamist; koostalitlusvõime avatud standardeid. Uute infrastruktuuride osas peaksid ühenduse tegevused keskenduma peamiselt ettevalmistavale etapile, kuivõrd liikmesriikidel on keskne roll infrastruktuuride arendamisel ja rahastamisel. Rahastamiskriteeriumite puhul on nõukogu nimekirja laiendanud, et hõlmata panust tehnoloogiaarenduse

7. raamprogramm

alasesse võimekusse, panust teaduspõhiste tipptaseme klastrite arendamisse ning võimalust kasutada Euroopa Investeeringispanga laene ning struktuurifonde;

- VKEde huvides läbiviidavate teadusuuringute alase tegevuse puhul on nõukogu järginud Euroopa Parlamendi seisukohta, et hõlmata teadusuuringute ja innovatsiooni lähendamist; teadusuuringute kasutamise edendamist; teadusuuringute pakkujaid; vastastikust täiendavust konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammiga ning ühenduse teiste programmidega; vastuseks Euroopa Parlamendi muudatusettepanekule on lisatud toetus riiklikele uuringustipendiumidele, samas piirates selle ulatust VKEde huvides läbiviidavate teadusuuringute alaste tegevuste rahastamisaotluste ettevalmistamisele, kuna nõukogu seisukoht on, et eelkõige keskendutakse teadusprojektide toetamisele;
- teadmiste piirkondade alase tegevuse puhul laiendas nõukogu ulatust, et hõlmata Euroopa teadusruumi arengule kaasaaitavate piirkondlike klastrite tekkimise ja loomise hõlbustamist; tekkivatele teadmiste piirkondadele antavat toetust; suhteid struktuurifondidega; ning sünergia ühenduse regionaalpoliitika ning asjakohaste riiklike ja piirkondlike programmidega;
- teadusuuringute potentsiaali alaste tegevuse puhul on tegevusi täpsustatud, et hõlmata sünergia konkurentsivõime ja innovatsiooni programmiga selleks, et edendada koostöös tööstusega teadus- ja arendustegevuse piirkondlikku turuleviimist;
- teaduse ja ühiskonna alase tegevuse puhul on nõukogu laiendanud tegevusi, et hõlmata meetmeid, mille eesmärk on muuta teadusväljaanded kättesaadavamaks kõigile ühiskonnaliikmetele, kes neid soovivad lugeda; naiste rolli edendamist teadusuuringutes ja teaduse valdkonna otsuseid tegevates organites; noortes teaduse vastu huvi tekitava avatud keskkonna loomist; noorte täieliku teaduses osalemise edendamist; teadusringkondade ja laiema ringi vahelise kommunikatsiooni ja vastastikuse mõistmise parandamist; teadustööde paremat esitlemist; teadusväljaannete toetamist;
- rahvusvahelise koostööga seotud tegevuste puhul on nõukogu ette näinud, et tegevused, mida praegu viib läbi 2006. aasta lõpuks likvideeritav INTAS, liidetakse käesoleva programmiga ning ka eriprogrammidega "Koostöö" ja "Inimesed". Nõukogu on samuti laiendanud eesmärki, et hõlmata kontaktide hõlbustamist kontakte kolmandate riikide partneritega, et tekiks parem juurdepääs mujal maailmas teostatavale teadustööle; tegevused hõlmavad samuti vastastikust huvi pakkuvaid spetsiifilisi koostöömeetmeid.

v. Teadusuuringute Ühiskeskuse meetmed väljaspool tuumaenergeetika valdkonda

Nõukogu täpsustas lähtealuseid hõlmamaks selle osa kohaste meetmete kooskõlastamine eriprogrammi "Koostöö" teemavaldkondade raames teostatavate teadusuuringutega, et vältida kattuvust ja dubleerimist. Tegevusi on laiendatud, et hõlmata teadusliku/tehnoloogilise toetuse andmist riskihindamis- ja riskijuhtimismenetluste kui Euroopa otsusetegemise protsessi vahendi arendamisele; ekspertteadmisi ja osalemist üleilmne keskkonna- ja turvaseire (GMESi) puudutavates teadusuuringutes ja selles valdkonnas uute rakenduste väljatöötamist; ning alternatiivsete katsetamisstrateegiatega ja eelkõige loomkatseid mittehõlmavate meetodite väljatöötamist ja valideerimist kõikides asjakohastes teadusuuringute valdkondades.

c) Vahendite kogusumma ja jaotus

Pärast Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel institutsioonidevahelise kokkuleppe sõlmimist eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta tuli esialgu seitsmendaks raamprogrammiks kavandatud 72 726 miljoni euro suurust eelarvet vähendada, säilitades samas asjakohast keskendamist ja kriitilist massi. Nõukogu on säilitanud komisjoni muudetud ettepanekus maksimaalseks kogusummaks kavandatud 50 521 miljonit eurot vastavalt Euroopa Parlamendi arvamusele. Nõukogu on siiski kavandanud kohandusi nimetatud summa jaotamise osas järgnevalt:

- "Koostöö" osa puhul on nõukogu järginud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid suurendada selliste teemavaldkondade rahastamist, mis võivad anda tõhusa panuse Euroopa konkurentsivõime suurendamisse, eelkõige esimese (tervis), viienda (energeetika) ja kaheksanda (sotsiaalmajandus- ja humanitaarteadused) prioriteetse teemavaldkonna puhul, kuid mitte samas ulatuses. Pärast teemavaldkonna "Julgeolek ja kosmos" kaheks eraldiseisvaks prioriteetseks valdkonnaks jagamist otsustas nõukogu julgeoleku valdkonnale ette näha 80 miljonit eurot vähem kui kosmose valdkonnale, sest ta leiab, et ühenduse pädevus nimetatud valdkonnas on jätkuvalt piiratud;
- "Võimekuste" osa puhul järgis nõukogu Euroopa Parlamendi seisukohta vähendada teadustöö infrastruktuuridele kavandatud rahastamist ning selle asemel suurendada märgatavalt VKEde huvides läbiviidavate teadusuuringute rahastamist. Sellest olenemata leiab nõukogu, et "Võimekuste" osa kohased tegevused moodustavad raamprogrammi olulise osa, sest nad toetavad Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni alase võimekuse põhiaspekte; seetõttu vähendati nende rahastamist vähem, kui Euroopa Parlament oli ette näinud;
- programmide "Ideed" ja "Inimesed" puhul säilitas nõukogu rahastamise komisjoni kavandatud kujul ja seega ei järginud ta Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid, millega oleks suurendatud raamprogrammi mõlema osa rahastamist programmile "Võimekused" ette nähtud rahastamise vähendamise arvelt.

2. Nõukogu seisukoht Euroopa Parlamendi muudatusettepanekute kohta

Nõukogu ühine seisukoht sisaldab suurt hulka Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid (326 ette pandud muudatusettepanekust 232) kas tervikuna, sisuliselt või osaliselt, mõnikord muudetud kujul või erinevas kohas ning sageli komisjoni poolt tema muudetud ettepanekus esitatud kujul, nagu on selgitatud eespool.

MÄRKUS: Täielikku nimekirja täielikult, põhimõtteliselt, osaliselt arvestatud või arvestamata jäetud parandusettepanekutest me ära ei trüki, soovijad leiavad need loendid originaaldokumendist.

IV. JÄRELDUS

Nõukogu on oma ühise seisukoha kehtestamisel võtnud täiel määral arvesse komisjoni ettepanekut ja Euroopa Parlamendi esimese lugemise arvamust. Ühisesse seisukohta on täielikult või osaliselt sisse viidud märkimisväärne arv muudatusettepanekuid, eesmärgiga lahendada suurem osa Euroopa Parlamendi tõstatatud probleemidest. Nõukogu usub, et tema ühine seisukoht kujutab endast hästi tasakaalustatud teksti ning ootab huviga konstruktiivseid arutelusid Euroopa Parlamendiga, eesmärgiga võtta kiirelt vastu seitsmes raamprogramm ja ka rakendusmeetmed (st osalemiseeskirjad, eriprogrammid).

7. raamprogramm

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 26.9.2006

KOM(2006) 548 lõplik

2005/0043 (COD)

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE

EÜ asutamislepingu artikli 251 lõike 2 teise lõigu alusel ühise seisukoha kohta seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse vastuvõtmisega, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013)

1. TAUST

Ettepaneku edastamine Euroopa Parlamendile ja nõukogule (dokument KOM(2005) 119 (lõplik) – 2005/0043 (COD) ja 2005/0044 (CNS)): 13. aprill 2005

Regioonide komitee arvamus: 16. november 2005

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamus: 14. detsember 2005

Euroopa Parlamendi arvamus esimesel lugemisel: 15. juuni 2006

Muudetud ettepaneku edastamine Euroopa Parlamendile ja nõukogule: 28. juuni 2006

Ühise seisukoha vastuvõtmine: 25. september 2006

2. Komisjoni seisukoht ühise seisukoha suhtes

Käesoleva teatisega esitatakse vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 251 komisjoni seisukoht nõukogu ühise seisukoha suhtes, mis võeti teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi kohta kvalifitseeritud häälteenamusega vastu 25. septembril 2006 pärast poliitilise kokkuleppe saavutamist 24. juulil 2006. Poliitiline kokkulepe EURATOMi raamprogrammi suhtes saavutati samuti 24. juulil 2006.

Ühise seisukohaga säilitatakse üldjoontes komisjoni poolt ette pandud raamprogrammi struktuur ja sisu ning see järgib suures osas Euroopa Parlamendi arvamust.

Nõukogu on võtnud üle valdava osa muudatustest, mille Euroopa Parlament võttis vastu oma arvamusega esimesel lugemisel (15. juuni 2006) ning millega komisjon nõustus oma muudetud ettepanekus¹.

3. Märkused ühise seisukoha kohta

Komisjon leiab, et ühine seisukoht on heaks aluseks raamprogrammi käsitlevate läbirääkimiste jätkamiseks, et saavutada kokkulepe teisel lugemisel. Mis puudutab eelarvet, siis on nõukogu (ja Euroopa Parlament) kinnitanud kogusumma 50 521 miljonit eurot, mille komisjon pakkus välja oma muudetud ettepanekus² pärast eelarvedistsipliini ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe³ sõlmimist Euroopa Parlamendi, nõukogu ja

komisjoni vahel 17. mail 2006.

Eelarve jagunemise osas vastab ühine seisukoht üldjoontes komisjoni muudetud ettepanekule ja parlamendi arvamusele, välja arvatud järgmises:

– „Koostöö“ valdkonnas

– Suuremad summad viiele teemale: „Tervishoid“, „Nanoteadused, nanotehnoloogia, materjalid ja uued tootmistehnoloogiad“, „Energeetika“, „Keskkond“ ning veidi on suurendatud summat teema „Sotsiaal-, majandus- ja humanitaarteadused“ puhul;

– vähendatud on summat teemale „Julgeolek ja kosmos“.

– „Suutlikkuse“ valdkonnas

– Oluliselt on vähendatud summat teemale „Teadustöö infrastruktuurid“, vähendatud on summat teemale „Teadus ühiskonnas“;

– suurendatud on summasid teemadele „VKEde huvides läbiviidavad teadusuuringud“ ja „Teadusuuringute potentsiaal“, veidi on suurendatud summat teemale „Rahvusvaheline koostöö“.

Kuigi ettepanekud tegevuse ja eelarveettepaneku vahel on tugev seos, võib juhtuda, et ühises seisukohas ettepanekud tegevuse täielik elluviimine ei ole teemade „Teadustöö infrastruktuurid“ ning „Julgeolek ja kosmos“ eelarve vähendamise tõttu võimalik.

Mis puudutab programmi struktuuri, siis on ühises seisukohas jäetud alles mitmesugused komisjoni väljapakutud programmiosad, sealhulgas teemakeskus ning paindlikkus programmi eesmärkide saavutamisel, arvestades selle seitsmeaastast kestust. Komisjon nõustub väitega, et poliitika ühtne arendamine peaks olema suutlikkust käsitleva programmi eraldi osa. Nõukogu on aga kooskõlas parlamendiga jaganud teema „Julgeolek ja kosmos“ kaheks ning pakub nüüd kümnet teemat. Komisjon usub, et neid kaht valdkonda koos hoides on võimalik saavutada suur paindlikkus ja sünergia.

Mis puudutab teadusuuringute sisu, siis on suur osa parlamendi muudatusettepanekute, millega komisjon on oma muudetud ettepanekus nõustunud, ühisesse seisukohta üle võetud. Komisjon selgitas oma muudetud ettepanekus, et eelarve vähendamise tõttu ei võtnud ta oma ettepanekusse muudatusi, millega seoses oleks laienenud teemade ulatus ja seega suurenenud eelarvevahendite vajadus. Komisjon usub, et ühine seisukoht järgib üldjoontes samapõhimõtet. „VKEde uuringustipendiumide kava“ lisamine Suutlikkuse valdkonda ei vasta siiski sellele põhimõttele. Komisjon leiab, et eelarve tuleks suunata ainult projektide rahastamisele.

Komisjon kiidab heaks VKEsid käsitleva teksti tugevdamise konkreetsete meetmete esitamise kaudu, sealhulgas kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete analüüside kaudu, mis on komisjoni arvates tõhusam lähenemisviis kui kunstlikud eesmärgid, mida komisjon oma muudetud ettepanekusse ei võtnud.

Suuremaid raskusi on parlamendi jaoks valmistanud ühised tehnoloogiaalgatused ning programmid „Ideed“ ja „Inimesed“.

• Ühiste tehnoloogiaalgatuste puhul on ühisesse seisukohta võetud nende kindlaksmääramise kriteeriumide muudatused.

• Ideede programmi on lisatud olulised selgitused sõltumatu teadusnõukogu ametiaja, uuendamise ja osatähtsuse, juhtimise ja personalikorralduse kohta ning Euroopa Teadusnõukogu struktuuride ja mehhanismide sõltumatu

1 KOM(2006) 364 (lõplik), 28.6.2006.

2 KOM(2005) 119 (lõplik)/2, 24.5.2006

3 ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

7. raamprogramm

läbivaatamine 2010. aastal, mille tulemused esitatakse parlamendile ja nõukogule.

- Inimesi käsitlevas programmis hõlmavad mitmed muudatused viiteid programmi seoste kohta raamprogrammi teiste osadega ja muude ühenduse programmidega, samuti lisandusi, mis osutavad selgelt programmi selle osa rahvusvahelisele mõõtmele ning suuniseid teadlaste asjakohaste töötingimuste loomise ning kaasrahastamise kohta.

Viimaks kirjeldatakse üksikasjalikumalt teadustöö uute infrastruktuuride toetamise kriteeriume ja tunnistatakse uute infrastruktuuride loomise piirkondlike aspektide olulisust.

Tüvirakkudega seotud teadusuuringute osas nõustus komisjon võtma oma muudetud ettepanekusse artikli selle kohta, milliseid valdkondi kooskõlas parlamendi muudatusega seitsmendas raamprogrammis ei rahastata. Nõukogu on selle artikli võtnud ka oma ühisesse seisukohta ning komisjon tegi avalduse, millega ta kinnitas taas tava, mida tuleb järgida (vt lisa).

4. Järeldus

Komisjon leiab, et 25. septembril 2006 kvalifitseeritud hääleteenamusega vastu võetud ühine seisukoht näitab olulist lähenemist nii Euroopa Parlamendi kui ka komisjoni seisukohtadele. Selles on arvesse võetud suur osa Euroopa Parlamendi poolt esimesel lugemisel tehtud muudatusi, mille komisjon on võtnud oma muudetud ettepanekusse. Seepärast toetab komisjon ühist seisukohta.

LISA

Euroopa Komisjon teeb seitsmenda raamprogrammi kohta ettepaneku jätkata ELi inimembrüo tüvirakkude teadusuuringute rahastamise otsustamisel sama eetilise raamistikuga nagu kuuendas raamprogrammis.

Euroopa Komisjon teeb ettepaneku jätkata selle eetilise raamistikuga sellepärast, et selles on kogemuste varal välja kujunenud vastutustundlik lähenemisviis kõnealuse paljutöötava teadusvaldkonna jaoks ning et see on seni toiminud rahuldavalt teadusprogrammis, milles osaleb teadlasi paljudest väga erinevate normidega riikidest.

(1) Seitsmendat raamprogrammi käsitlevas otsuses jäetakse ühenduse rahastamisest selgesõnaliselt välja kolm teadusvaldkonda:

- inimeste kloonimisele suunatud teadusuuringud, mille eesmärk on paljundamine;
- inimese genotüübi muutmisele suunatud teadusuuringud, mis võivad kõnealused muudatused päritavaks muuta;
- teadusuuringud, mis on suunatud inimembrüote loomisele üksnes teadustöö eesmärgil või tüvirakkude saamiseks, sealhulgas keharakkude tuuma siirdamise abil.

(2) Teadusuuringuid, mis on keelatud kõikides liikmesriikides, ei rahastata.

Teadusuuringuid ei rahastata liikmesriikides, kus need on keelatud.

(3) Seitsmendat raamprogrammi käsitlev otsus ja eetilise raamistik, millega reguleeritakse inimembrüo tüvirakkude teadusuuringute rahastamist ühenduse vahenditest, ei sisalda mitte mingisugust hinnangut selliseid teadusuuringuid reguleerivate õiguslike ega eetiliste raamistike kohta liikmesriikides.

(4) Konkursikutsetes ei kutsu Euroopa Komisjon selgesõnaliselt üles kasutama inimembrüo tüvirakke. Nii täiskasvanute kui ka inimembrüo tüvirakkude kasutamise või kasutamata

jätmise üle otsustavad teadlased vastavalt eesmärkidele, mida nad soovivad saavutada. Praktikaks on kõige suurem osa tüvirakkude teadusuuringutele eraldatud ühenduse vahenditest suunatud täiskasvanud inimeste tüvirakkude kasutamisele. Ei ole põhjust, miks see peaks seitsmendas raamprogrammis oluliselt muutuma.

(5) Iga projekt, milles on ette nähtud inimembrüo tüvirakkude kasutamine, peab edukalt läbima teadusliku hindamise, kus sõltumatud teadusekspertid hindavad selliste tüvirakkude kasutamise vajalikkust püstitatud teaduseesmärkide saavutamiseks.

(6) Sellise hindamise edukalt läbinud taotlustele korraldab Euroopa Komisjon range eetikakontrolli. Seejuures võetakse arvesse põhimõtteid, mida esindavad Euroopa Liidu põhiõiguste harta ning asjaomased rahvusvahelised konventsioonid, nagu näiteks 4. aprillil 1997 Oviedos alla kirjutatud Euroopa Nõukogu inimõiguste ja biomeditsiini konventsioon ning selle lisaprotokollid ja UNESCO inimgenoomi ning inimõiguste ülddeklaratsioon. Eetikakontrolli üks eesmärk on samuti kontrollida, kas esitatud taotlused järgivad nende riikide eeskirju, kus teadusuuringuid läbi viiakse.

(7) Erandjuhtudel võidakse eetikakontrolli teha projekti käigus.

(8) Igale projektile, milles on ette nähtud inimembrüo tüvirakkude kasutamine, tuleb enne projekti algust hankida asjaomase riikliku või kohaliku eetikakomisjoni heakskiit. Järgida tuleb kõiki riiklikke eeskirju ja menetlusi, sealhulgas seoses küsimustega, nagu näiteks vanemate nõusolek, rahaga ahvatlemise keeld jms. Kontrollitakse seda, kas

projektis on viidatud litsentsimis- ja kontrollimeetmetele, mida peavad võtma selle liikmesriigi pädevad ametiasutused, kus projekti teostatakse.

(9) Taotlus, mis läbib edukalt teadusliku hindamise, riiklikud või kohalikud eetikakontrollid ning Euroopa Komisjoni eetikakontrolli, esitatakse eraldi kinnitamiseks regulatiivkomitee liikmesriikidele. Inimembrüo tüvirakkude kasutamist ette nägevaid projekte, mida liikmesriigid ei kinnita, ei rahastata.

(10) Euroopa Komisjon jätkab ühenduse vahenditega rahastatud tüviraku-uuringute tulemuste kättesaadavaks tegemist kõikidele teadlastele kõikide riikide patsientide kasuks.

(11) Euroopa Komisjon toetab meetmeid ja algatusi, mis soodustavad inimembrüo tüvirakkude teadusuuringute koordineerimist ja ratsionaliseerimist vastutustundlikult ja eetilisel. Eelkõige toetab komisjon inimembrüo tüvirakuliinide Euroopa registrit. Seda registrit toetades on võimalik jälgida Euroopas olemas olevaid inimembrüo tüvirakke, see toetab nende parimat kasutamist teadlaste poolt ning võib aidata vältida tarbetut uute tüvirakuliinide loomist.

(12) Euroopa Komisjon jätkab praegust tava ega esita regulatiivkomiteele kinnitamiseks taotlusi, milles teadusuuringutega hävitatakse inimembrüoid, kaasa arvatud tüvirakkude saamiseks. Selle uurimisetapi ilmajätmine ühenduse rahastamisest ei takista vahendite eraldamist järgmistele inimembrüo tüvirakkudega seotud uurimisetappidele.

6rp kontaktisikud

LifeSciHealth NCP*	Meelis Kadaja meelis@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0332 Faks +372 730 0336
IST NCP	Tarmo Pihl tarmop@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0329 Faks +372 730 0336
NMP NCP	Hillar Toomiste hillar.toomiste@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0320 Faks +372 730 0336
Aerospace NCP	Hillar Toomiste hillar.toomiste@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0320 Faks +372 730 0336
Food NCP	Meelis Sirendi meelis@etf.ee	SA Eesti Teadusfond Kohtu 6, 10130 Tallinn	Tel +372 699 6212 Faks +372 699 6211
Sustdev NCP	Maria Habicht mari@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0327 Faks +372 730 0336
Knowledge Society NCP	Ülle Must ylle@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0330 Faks +372 730 0336
NEST NCP	Hillar Toomiste hillar.toomiste@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0320 Faks +372 730 0336
SME NCP	Argo Luik argo.luik@eas.ee	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus Liivalaia 113/15, 10118 Tallinn	Tel +372 627 9705 Faks +372 627 9427
INCO NCP	Ülle Must ylle@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0330 Faks +372 730 0336
Co-ordination NCP	Rein Kaarli rein.kaarli@hm.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 735 0213 Faks +37273 0336
Innovation NCP		Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus Liivalaia 13/15, 10118 Tallinn	Tel +372 627 9433 Faks +372 627 9427
Mobility NCP Human resources & mobility	Kristin Kraav kristin@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0337 Faks +372 730 0336
Mobility NCP Research infrastructures	Marika Meltsas marika@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 730 0323 Faks +372 730 0336
Science and society NCP	Terje Tuisk terje@archimedes.ee	SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus Väike-Turu 8, 51013 Tartu	Tel +372 7 30 0333 Faks +372 7 30 0336
Riiklik koordinaator	Rein Kaarli rein.kaarli@hm.ee	Haridus- ja Teadusministeerium Munga 18, 50088 Tartu	Tel +372 735 0213

* NCP – National Contact Point

ISSN 1406-6688

EUROOPA LIIDU INNOVATSIOONIKESKUS

SA Archimedes
Väike-Turu 8, 51013 Tartu
Tel 730 0324
Fax 730 0336
E-post irc@irc.ee
http:// www.irc.ee/

Toimetas
Rein Kaarli
rein.kaarli@hm.ee

Kasulikud lingid:

7RP ettevalmistamine
<http://www.cordis.lu/fp7>

Community R&D Information Service
<http://www.cordis.lu/fp6/>

Eesti EU raamprogrammide kontaktorganisatsioon
SA Archimedes, EL Innovatsioonikeskus
<http://www.irc.ee/>

Euroopa Komisjoni Teaduse Peadirektoraadi veeb
http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_